

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1004782/1

בבית הדין הרבני האזורי נתניה

לפני כבוד הדיינים:

הרב שלמה שפירא – אב"ד, הרב אברהם מייזלס, הרב אריה אוריאל

התובעת: פלונית

נגד

הנתבע: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד דנה ערער)

פסק דין

הנידון: גירושין בטענת מאיסות שיסודה בחשדנותו של הבעל

שני צדדים יהודים, נישאו בשנת 1988 ולהם שני ילדים בגירים. בתאריך ד' במרחשוון התשע"ה (28.10.2014) הוגשה לבית הדין תביעת גירושין על ידי האישה. בשלושת הדיונים שהתקיימו בבית הדין חזר הבעל וטען לשלום בית.

מדברי האישה בשלושת הדיונים ובסיכומים עולה התמונה הבאה:

הבעל חשדן באופן אובססיבי. לאורך שנות הנישואין הבעל אינו מאפשר לאישה לצאת מדלתות ביתם אלא לעניינים הכרחיים כגון לעבודתה כמורה. בשל חשדנות זו הבעל אינו מניח לבעלי מלאכה שנצרכים לתיקונים השונים להיכנס אל הבית, מבצע מעקבים אחרי האישה בזמן שהיא יוצאת לעבודתה, ולא נחה דעתו עד שנוכח כמו עיניו כי האישה אכן מגיעה לעבודתה ואינה בוגדת בו עם זרים. בתוככי הבית מרבה הבעל לבזותה במילים בוטות ולפני הילדים.

טענה נוספת מעלה האישה בדבר הקיום הכלכלי של הבית. לדבריה הבעל מבזבז את משכורתו על ענייניו האישיים, תוך שהוא מרבה להיעדר מהבית שאליו הוא שב בשעות המאוחרות של הלילה או שאינו שב כלל בחלק מן הלילות. הבעל מחזיק בכרטיס אשראי סודי באופן שהתנהלותו הכספית ידועה רק לו, והתוצאה היא חובות שמצטברים בחשבון המשותף. לדברי האישה עול כלכלת הבית מונח בלעדית על כתפיה.

מטעם האישה הוזמנו שלושה עדים. העדים חיזקו את דברי האישה בדבר חששותיו התמידיים של הבעל.

אחת משלושת העדים היא בתם של הצדדים [...] בת עשרים ושלוש. דבריה בבית הדין חיזקו את התמונה העגומה לגבי המצב הקשה ששרר בין בני הזוג, תוך שהבת מטילה את האשמה למצב בעיקר על אביה.

האישה מסכמת את דבריה במילים קשות ורוויות בכאב. מתאורה עולה כי חייה חיי סבל מעונים וקשים מנשוא. המצב הוא בלתי נסבל ברמה יום-יומית עבורה ועבור ילדיה. "הושפלתי ודוכאתי כל השנים ללא רחם, קצה רוחי בו, בקשתי מבית הדין לשחררני מעבדות זו."

האישה תובעת את תשלום כתובתה, ותובעת דמי מזונות בעבור בנה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מדברי הבעל בפרוטוקולים ובסיכומים עולה הכחשה לדברי האישה.

לדבריו כיוון שהאישה מודה כי ביכולתה לצאת לעבודה ולסידורים לצורך הבית הרי היא מודה שאיננו כולא אותה. חיפושיו אחרי האישה נעשים באופן נורמטיבי, ונובעים מהתנהגותה שלה שכן אינה מעדכנת את הבעל מראש להיכן ומתי היא יוצאת.

הבעל אכן מתנגד לכניסת בעלי מלאכה לצורך תיקונים, אך לא כיוון שהם גברים אלא כיוון שהבית שלו והוא חפץ לתקנו בעצמו.

הבעל מכחיש כי התנהלותו מסכנת את הקיום הכלכלי של הבית. ההוצאות בכרטיסי האשראי במקומות שונים בצפון הארץ נובעות מעבודתו כנהג הסעות ומצרכי תזונה מיוחדים עקב היותו סוכרתי. עוד טוען הבעל כי סכומי החובה בחשבון בבנק אינם גבוהים במיוחד ביחס למקובל במשקי הבית בישראל. גירעונות חובה אלו נמצאים בחשבון המשותף ולכן האישה נושאת באחריות למחציתם.

לדברי הבעל העדים שהוזמנו על ידי האישה הוסתו על ידה וכל עדותם היא עדות שמיעה. במיוחד הבת שהעידה נגדו מוסתת על ידי האישה.

הבעל טוען כי בקשתו לשלום בית היא כנה.

הבעל מבקש לדחות את תביעת האישה לחייבו בגירושין. וממילא לפסוק שאינו חייב בתשלום כתובה.

הבעל מבקש לדחות את בקשת האישה למזונות עבור הבן שכן הבן הוא בגיר בן תשע עשרה שנים ועוד ארבעה חודשים.

א. דיון ופסק דין

א. לפנינו טענת "מאיס עליי" שנטענת על ידי האישה. ואף שישנו חשש באישה המיוצגת על ידי עורכי דין שאף שאינה באמת מואסת בבעלה – דילמא למדוה לטעון כך, וכבר שהעלה חשש זה אב"ד תל אביב הרב נחום פרובר (עיין קובץ כנס הדיינים – תשע"ה, עמוד 226–227), מכל מקום בנידון דידן עיקר הוויכוח בין הצדדים אינו על העובדות אלא על פרשנותן ומשמעותן.

בעניין מורדת ומורדת ד"מאיס עליי" כבר האריכו ראשונים ואחרונים ודובר רבות וגדולות על ידי דייני בתי הדין לאורך השנים, והיא מהנושאים שרבו פסקי הדין על אודותם. עד שבשו"ת מהר"ח אור זרוע (סימן קנה) כתב "כד הוינא בשמעתתא דמורדת לא מסקינא מינה, אפילו כדמסיק תעלה מבי כרבא". על כן עלינו להסתפק בסיכום תמציתי של הנושא.

הגמרא במסכת כתובות (דף סג א–ב) מחלקת בין אישה מורדת לבין אישה שטוענת כי בעלה מאוס עליה.

"מתני': המורדת על בעלה – פוחתין לה מכתובתה שבעה דינרין בשבת, רבי יהודה אומר: שבעה טרפעיקין. עד מתי הוא פוחת? עד נגד כתובתה, רבי יוסי אומר: לעולם הוא פוחת והולך, עד שאם תיפול לה ירושה ממקום אחר גובה הימנה. וכן המורד על אשתו – מוסיפין על כתובתה שלשה דינרין בשבת, ר' יהודה אומר: שלשה טרפעיקין.

גמ': [...] היכי דמיא מורדת? אמר אמימר: דאמרה בעינא ליה ומצערנא ליה, אבל אמרה מאיס עלי – לא כייפינן לה."

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

כלומר אישה שמעוניינת בהמשך הנישואין עם בעלה אלא שמסיבות שונות בוחרת לצערו על ידי מרידה מתשמיש המיטה, הדין הוא לכופה ולשכנעה לשוב ממרידתה על ידי הפחתה מדורגת של כתובתה. ולכן לדין המשנה הבסיסי, קודם תקנת רבותינו המובאת בגמרא הנ"ל (סג, ב) נקטה הגמרא לשון "נמלכין בה" כלומר מרבים להימלך בה בהשתדלות לפייסה. וכן למה שתיקנו רבותינו להכריז עליה ד' שבתות – אולי מפני הכלימה תחזור בה.

לעומתה אישה שמואסת בבעלה עד שאומרת שאינה רוצה לא בו ולא בכתובה, לא כופין אותה. ופירש רש"י: "לא כייפינן לה – להשהותה אלא נותן לה גט ויוצאה בלא כתובתה."

מדוע באישה האומרת שבעלה מאוס עליה אין חובה להשתדל לשכנעה ולפייסה עד שתמחל? ארבעה טעמים נאמרו בראשונים.

הרא"ש (כתובות פרק ה סימן לד) כתב: "דכיון דאמרה בעינא ליה משהינן לה אולי תחזור בה אבל אמרה מאיס עלי לא הוא ולא כתובתו בעינא, ודאי לא תחזור בה."

פירוש, אם הגיעה האישה למצב כה חמור עד שבעלה מאוס עליה והיא אומרת כך בריש גלי, הרי שמן הסתם לא תחזור בה ואין לשהותה.

תוספות רי"ד נקט טעם אחר: "דכיון שבעלה מאוס עליה אנוסה היא בדבר ולא מדעתה עושה כן."

פירוש דבריו שהאישה כלל לא מרגישה אשמה במה שטוענת טענה חמורה כזו. וממילא אין טעם לכפותה לחזור בה.

טעם שלישי וידוע כתב הרמב"ם (הלכות אישות פרק יד הלכה ח):

"האישה שמנעה בעלה מתשמיש המטה היא הנקראת מורדת, ושואלין אותה מפני מה מרדה, אם אמרה מאסתיהו ואיני יכולה להיבעל לו מדעתי כופין אותו להוציא לשעתו לפי שאינה כשבויה שתבעל לשנוא לה."

פירוש: לא כופין או משכנעים אותה משום שאין זה מן הצדק או מן המוסר לכפות על אישה לחיות עם אדם שנוא עליה ואין זו כוונת התורה שהאישה תהיה רכושו של הבעל או שבויה שלו. ועיין גם חידושי הרשב"א (מסכת קידושין דף ו, א) שאף שלשון התורה היא "כי יקח איש אשה" ולשון המשנה – האישה נקנית, אין האישה הופכת על ידי זה להיות כרכושו של בעל.

טעם נוסף לדבר זה עולה ממשמעות דברי המאירי (כתובות סג, א):

"אם אומרת לא בעינא ליה ומאיס עלי כלומר ולעולם איני נזקקת לו – אין כאן עוד תוחלת שאין אחר המיאוס כלום ואף כשהיא סבורה לקבל אינה יכולה לכופ את טבעה."

כלומר לא יועיל לשהותה תוך ניסיון לשכנעה משום שאין הדבר אפשרי וזהו דבר שמנוגד לטבע האדם.

הצד השווה בכל הטעמים שבראשונים הוא שאישה שטוענת "מאיס עליי" נחשבת כאנוסה בטענתה זו, כפי שיובא לקמן בשם תוספות רי"ד בסוגיא בכתובות ובשם ספר עזרת כהן (סימן נו).

ב. האישה שלפנינו לא נקטה לשון של מאיסות. היא רק אמרה שכיוון שהושפלה ודוכאה על ידו: "קצה רוחי בו."

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

והנה מלבד הסברה הפשוטה שאין נפקותא באופן ובסגנון שבו נאמרים הדברים אלא במשמעותם, יש ללמוד כן מדברי הראשונים.

הרמב"ן מקשה על הרמב"ם, שסובר שבטוענת מאיס עליי כופין על הבעל לתת גט, מדוע המשנה בכתובות (דף עז, א) שמונה את אלו שכופין עליהם להוציא, לא מנתה גם את האומרת מאיס עליי:

"ותו דתנן (עז, א) ואלו שכופין אותו להוציא מוכה שחין ובעל פולפוס ומפרש בגמרא כגון דלא אמרה הוינא בהדיה אלא אמרה דלא הויא בהדיה, והיינו מאיס עליי. ואפילו הכי אין כופין אלא לאלו."

כלומר די בכך שאמרה האישה: "לא אהיה עם הבעל שהוא בעל פולפוס" כדי שדינה יהיה דין האומרת מאיס עליי.

קושיה נוספת מקשה הרמב"ן לשיטת הרמב"ם מהמשנה (יבמות קיא, ב): "הנודרת הנאה מיבמה לאחר מיתת בעלה – מבקשין הימנו שיחלוץ לה".

ומקשה הרמב"ן: "והא התם דודאי מאיס לה, כי נדרה ממנו משום דלא בעיא ליה, ואפילו הכי אין כופין".

חזינא מדבריו שאין הכרח שתאמר "מאיס" ואם נדרה ממנו – די בכך, ואנו אומרים שוודאי מאסה בו ובאנו לדין מאיס עליי.

ואף המהר"א ששון בספרו תורת אמת (תחילת סימן קפו), שמסתפק בתחילת דבריו אם על האישה לומר מפורש שמואסת בו (כפי שאולי יש לדקדק מלשון הרמב"ם שכתב ששואלין אותה, אם אמרה מאסתיהו ואיני יכולה להיבעל לו מדעתי וכו') או שדי שתעלה משמעות כזו מתוך דבריה, מכל מקום מסקנתו שאין צריך אמירת "מאיס" מפורשת: "ומכל מקום המכוון אצלי הוא שכל 'איני רוצה בו', 'שנאתיו', 'לא נקרא עוד בעלי' וכו' הויא כמאיס עליי".

ג. בספר עזרת כהן (תשובה נו) מסכם הרב ראי"ה קוק זצ"ל את שלוש המידות באומרת מאיס עליי:

"האחת באומרת מאיס עלי בלא שום טענה ואמתלא שהיא קרובה למורדת האומרת בעינא ליה ומצערנא ליה. השניה היא האומרת מאיס עלי בטענא ואמתלא שנותנת מקום להאמין לה אבל עדיין אין הדבר מוכרח שהוא ראוי שיהיה מאיס עליה בשביל כך. השלישית כשהיא אומרת מאיס עלי ומראה הוכחות כאלה שלפי ראות עיני בית הדין היא אנוסה ומוכרחת בזה שיהיה מאוס עליה."

בדין הראשון של אומרת מאיס עלי בלא טענה נחלקו גדולי עולם.

הרמב"ם (הלכות אישות פרק יד הלכה ח) פוסק שיש לאכוף את הבעל לגרשה:

"האישה שמנעה בעלה מתשמיש המטה היא הנקראת מורדת, ושואלין אותה מפני מה מרדה, אם אמרה מאסתיהו ואיני יכולה להיבעל לו מדעתי כופין אותו להוציא לשעתו לפי שאינה כשבויה שתבעל לשנוי לה."

כדעת הרמב"ם סוברים ראשונים נוספים, הלוא המה רבנו גרשום, הרשב"ם, ראב"ד וסמ"ג. ולחלק מן המפרשים גם רש"י סובר כרמב"ם. ויש הסוברים שזו גם דעת הרא"ש.

מאידך גיסא, לדעת רבנו תם, בטענת מאיס עליי אין לאכוף את הבעל לגרש את אשתו. כן כתב רבנו תם בספר הישר (סימן כד):

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

"ועל זה ידו כל הדווים, איך יטעה חכם לומר שכופין הבעל לגרש באמירת מאוס עלי, הלא בהשמים ביני לבינך ובנטולה אני מן היהודים חזרו לומר שמא עיניה נתנה באחר ועוד אמרין שלא יהא כל אחת ואחת הולכת ותולה עצמה ביד גוי ומפקעת עצמה מיד בעלה בחנם תתלה בעכו"ם אם מורדת [ועוד] דאם כן מצינו חוטא נשכר. ובלא שום פירכא בעולם כפייה לבעל לא אשכחן בכולא שמעתא."

לדעת רבנו תם הסכימו התוספות (כתובות סג, ב דיבור המתחיל אבל), הרמב"ן, הרשב"א הריטב"א (שם) והר"ן (דף כז, ב מדפי הרי"ף).

וכן כתב על אתר גדול נושאי כלי הרמב"ם, המגיד משנה:

"ודע שיש בכל מה שהזכרתי שיטה אחרת להרבה מן המפרשים וכל מי שראיתי דבריו כתב שבדין הגמרא אין כופין את האיש להוציא אף באומרת מאיס עלי ועל זה הרבו בראיות ברורות וקראו תגר על כל הנוטה מדבריהם והם סבורין שאפילו נישאת בגט שנתן מחמת כפייה זו תצא וכבר פשטה הוראה הזאת בכל ארצותינו שלא כדברי רבנו בזה שאין כופין את האיש לגרש ולא עוד אלא שאפילו היה הדין כדבריו היה ראוי לגדור בזה משום פרוצות ומפני קלקול הדור שלא תהיה אישה נותנת עיניה באיש אחר ומפקעת עצמה מבעלה כל שכן שהם ז"ל הכריחו והוכיחו שאין כופין אותו מן הדין."

הרי"ף והרא"ש בסוגיה בכתובות מביאים את תקנת הגאונים שהיא דינא דמתיבתא באומרת מאיס עלי: "אף על פי שמן הדין אין כופין לגרש מכל מקום משום חששא דשמא תצא לתרבות רעה כופין את הבעל לגרש."

שלוש שיטות אלה מובאות בדברי הטור (אבן העזר סימן עז). ובשלחן ערוך (שם סעיף ב) פסק דעת האומרים שאין כופין על הבעל לגרשה, שכן כתב: "אם אמרה מאסתיהו וכו' אם רצה הבעל לגרשה."

כפסיקה זו שלא לאכוף את הבעל לגרש בטענת מאיס בלבד בלא אמתלא, פסקו בתי הדין לאורך השנים. עיין פד"ר (טו עמוד 145 ואילך).

בנידון דידן האישה טוענת טענת מאיסות תוך שהיא נותנת אמתלא לדבריה. כלומר אנו דנים במידה השנייה או השלישית בטוענת מאיס עלי. על כן אין כאן מקום להאריך במה שנחלקו הפוסקים האם בטענת מאיס ללא אמתלא ממתנינים י"ב חודש כמו בדין מורדת, במה שנחלקו האם תקנת הגאונים נתקנה רק לזמנם או לדורות ובהיבטים נוספים של סוגיה זו.

ד. בשעה שהאישה נותנת אמתלא לדבריה – הסבר ונימוק מדוע נקלעה למצב כה חמור עד שבעלה מאוס עליה – פסק הדין בעניינה משתנה שהרי מלבד המשנה והגמרא הנ"ל (בכתובות דף סג), המשנה במסכת כתובות עוסקת במקום נוסף (דף עז, א) בדין כפייה על הבעל לגרש: "מתני': ואלו שכופין אותו להוציא: מוכה שחין ובעל פוליפוס והמקמץ והמצרף נחושת והבורסי, בין שהיו עד שלא נישאו ובין משנישאו נולדו."

משנה זו משמשת לבעל תוספות רי"ד כמקור לחלק בין טענת מאיס עלי באמתלא או ללא אמתלא. וזו לשון תוספות רי"ד בכתובות (סד, א):

"הרבה פעמים אשה מואסת בבעל ואף על פי שאין שום מום ניכר בו, וזה דומה לאדם שאין יכול לאכול מאכל השנאוי לו ונתעב עליו, ואין שום דרך כאן לכפייה, כי אם לעשות דרך בקשה ולפתותה אולי תחשוק בו, ואדרבה

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

אם היינו יודעים בוודאי טעמה אמת שהוא מאוס בעיניה ולא נתנה עיניה באחר, היינו כופין הבעל להוציא כי הך דתנן לקמן בפרק המדיר ואלו שכופין אותו להוציא מפני שהוא מאוס בעיניה ואין האישה יכולה לסבול שלא תיבעל לו, אלא משום דהכא אנו מסופקים בטענתה שכיוון שאין אנו רואים בבעלה אותן המומין יש לומר שמא עיניה נתנה באחר ומשום זה היא אומרת כך לפיכך אין כופין את הבעל להוציא.

כעיקרון זה פסקו ראשונים נוספים: המאירי (בכתובות שם), תשובות מהרי"ט (חלק ב סימן מ), תוספות בכתובות (סד, א דיבור המתחיל ודיני). וכן בשו"ת התשב"ץ אף שפסק (חלק ב סימן רנו) כחולקים על הרמב"ם במאיס עלי ללא אמתלא, מכל מקום באמתלא כתב (חלק ב סימן ח) שכופין מקל וחומר מבעל פוליוס וכו'.

דין זה עולה גם מקושיית הראשונים העיקרית על שיטת הרמב"ם: הראשונים הקשו שהרי במשנה בנדרים (דף ז, א) חששו שהאישה תפקיע עצמה מבעלה משום שענינה נתנה באחר, ואי נימא שבאומרת מאיס כופין עליו להוציאה – מה הועילו חכמים בתקנתם, הרי תיתן עיניה באחר ותטען מאיס כלפי בעלה. על פי זה יש לומר שאם מסבירה את דבריה ומוכיחה אותם בבית הדין עד שהדבר ברור שאכן מואסת בצדק בבעלה ואינה טוענת כך בגלל סיבה אחרת, תו ליכא למיחש לעיניה נתנה באחר ויסכימו גם החולקים עם הרמב"ם שאפשר לאכוף על הבעל לגרשה.

סברה זו נכונה גם לקושיה הנוספת מהגמרא (גיטין פח, ב) שגט המעושה בעכו"ם פסול דחיישינן שמא רוצה להפקיע עצמה מבעלה ועל כן תולה עצמה בעכו"ם. גם מכאן הקשו תוספות (גיטין סג, ב דיבור המתחיל אבל) על שיטת הרמב"ם, הרי יכולה לטעון מאיס עליי. ושוב, לכאורה קושיית תוספות נכונה רק בטענת מאיס עליי שאינה מבוררת אך באמתלא מבוררת לא קשה.

וכן כתבו התוספות (שם): "[...] דלא מצי למימרא מאיס עלי אלא היכא דיש רגלים לדבר שהבעל אינו מתקבל לה [...]"

בחילוק זה מתרץ ראש ההרכב – אב בית הדין הגר"ש שפירא בפסק דינו (לא פורסם) את פסקי הרמ"א: באבן העזר (סימן עז סעיף ג) פסק הרמ"א כדעת מהר"ם המובאת ברא"ש כדינא דמתיתבא: "שאישה האומרת מאיס עלי באמתלא מבוררת אין כופין אותו לגרש ולא אותה להיות אצלו."

ואילו בחלק יורה דעה (סימן רכח סעיף כ) כתב הרמ"א:

"איש ואשה שקבלו חרם או שנשבעו זה לזה לישא זה את זה – אין מתירין לאחד בלא דעת חברו, דזה מקרי הטבה, שכל אחד רוצה לישא חברו ונשבעו משום כך זה לזה. אבל אם האישה אומרת ששונאה אותו ונתנה אמתלא טובה לדבריה – מתירין לה שלא מדעתו, דאפילו אם כבר נשאה – האומרת מאיס עלי – חייב להוציא (ב"י בשם מהר"י וייל סימן קלז, קפו)."

לכאורה שני פסקים אלו סותרים זה את זה.

ובאמת גם באבן העזר (סימן עז) הנ"ל כתב הרמ"א: "ואם עשה שלא כהוגן שקדשה ברמאות ובתחבולות, כופין אותו לגרש."

ועוד כתב שם: "אפילו במקום שכופין אותו לגרש במורדת – אם מתה קודם שגרשה, יורש אותה, דאין ירושתה נפקעת אלא בגירושין (טור בשם גאון)."

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ועיין שם בחלקת מחוקק שהזכיר שדברי רמ"א אלו נסובים לשיטת הרמב"ם ודעימיה הסוברים שכופין לגרש ב"מאיס עלי".

ומתוך הגר"ש שפירא שגם החולקים על הרמב"ם יודו שהיכן שנותנת אמתלא מבוררת לטענת מאיס עליי ודבריה נראים לבית הדין דברי אמת, אפשר לאכוף על הבעל לגרשה ואין כאן גט מעושה (או על כל פנים לחייבו לגרשה, עיין לקמן).

ובדרך זו בהבנת הרמ"א צעד גם מרן הרב עובדיה יוסף בספר יביע אומר (ח"ג סימן יח אות יג).

ואת עלית על כולנה, מה שמצאנו בספר עזרת כהן (תשובה נו) תשובת מרן הרב קוק:

"בעניין חיוב מזונות של האישה שבעלה הוא רע מעללים מאד, פושע ומסלף דרכיו עמה עד שהכול מכירין שהצדק עמה באמרה מאיס עלי [...] וכתבתי על זה סמוכין מהא דהויא אנוסה בזה, שאף על פי שאין אנו רשאים לצאת מגדרן של רוב הפוסקים החולקים על הרמב"ם ורש"י ורשב"ם דסבירא להו כותיה דכופין לגרש במאיס עלי, ודבריהם מובנים מאד היכי דאיתנהו טענות חשובות ומכריעות מצד האשה כנידון דידן מכל מקום מפני חומר איסור אשת איש אין אנו נוהגין לכופף לגרש אבל מכל מקום מאחר שמצד הדין חייב הוא להוציאה מתחת ידו – כסברת הרמב"ם שלא תהיינה בנות ישראל כשבויות – כיון שהיא אומרת מאיס עלי בטענות מבוררות, והוא מעכב אותה שלא תוכל להינשא לאחר – שיפרנס ויזון אותה."

למדנו מדברי העזרת כהן כי בטענת מאיס עלי באמתלא מבוררת, גם החולקים על הרמב"ם וסוברים שבלא אמתלא אין לכופו לגרשה, יודו בנותנת אמתלא. ומכל מקום לא נקט לשונו כופין להוציאה, אלא חייב הוא להוציאה.

ועיין במאמרו של חבר בית דין הגדול הגר"ח איזירר בספר שורת הדין (כרך ב) שהאריך להוכיח כי דבריו של הרא"ה קוק בעזרת כהן מיוסדים על דברי רוב הראשונים, ושם (בתחילת סעיף יג) כתב: "הוכחנו שלרובא דרובא של הראשונים יש חיוב גט במאיס עלי באמתלא מבוררת, והאישה נחשבת במקרה זה כאנוסה. ונפקא מינא לעניין חיוב, אבל אין כופין."

יש לציין שבחילוק זה בין כפייה לחיוב נקט גם הגר"ש שפירא כתירוץ נוסף לשיטת הרמ"א, שכן הרמ"א נקט ביורה דעה (בסימן רכח הנ"ל) בלשון חייב להוציא.

וכך פסקו למעשה בפד"ר (ז עמוד 201–206), וכן כתב הגר"ש שאול ישראלי, מובא בפד"ר (יב עמודים 25, 27), שבמאיס עלי באמתלא מבוררת יש לחייב את הבעל לגרשה.

(ועיין גם בפד"ר ב עמוד 194).

ה. הדעות השונות שהובאו לעיל בעניין כפייה על הגט עוסקות בכפייה אקטיבית בפעולות שונות שהוגדרו ככפייה בשוטים. לעומת זאת אם בית הדין אינו פוסק על כפיית גט אלא על חיוב הבעל לגרש את אשתו, ככהאי גוונא נוצר היבט הלכתי נוסף שהרי על הבעל להישמע לפסק של בית הדין ומצד חיוב זה עליו לחדש בתוכו רצון לגרש. ודי ברצון קלוש שנכון יותר להגדירו כהסכמה לגרש, ואין זה גט מעושה.

כך עולה מדברי רבנו יונה הידועים המובאים בשיטה מקובצת (כתובות סד, ב):

"וכתב רבנו יונה ז"ל וזה לשונו דאף על גב דאין כופין לתת גט באומרת מאיס עלי היינו כפייה בשוטים, אבל בית דין מודיעים לו שמצווה עליו לגרשה ונותנין לו עצה שיגרשנה ואם לא יגרשנה האי מאי דאמרינן האי מאן

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

דעבר אדרבנן מצוה למקרייה עבריינא. ורבנו תם ז"ל היה אומר שאפילו זה לא נאמר לו אלא שאם יבא לימלך אם יגרשנה בלא כתובה בית דין נותנין לו עצה שיגרשנה לאלתר. כן כתבו תלמידי רבנו יונה.

ולכאורה כן פסק הרמ"א באבן העזר (סימן קנד סעיף כא), שכן זה לשון המחבר והרמ"א שם:

"כל אלו שאמרו להוציא – כופין אפילו בשוטים. ויש אומרים שכל מי שלא נאמר בו בגמרא בפירוש כופין להוציא אלא יוציא בלבד – אין כופין בשוטים אלא אומרים לו: חכמים חייבוך להוציא, ואם לא תוציא מותר לקרותך עברייין. הגה: וכיון דאיכא פלוגתא דרבוותא ראוי להחמיר שלא לכוף בשוטים שלא יהא הגט מעושה (טור בשם הרא"ש). אבל אם יש לו אישה בעבירה לכולי עלמא כופין בשוטים. וכל מקום שאין כופין בשוטים – אין מנדין אותו גם כן (מרדכי ריש המדיר) ומכל מקום יכולין לגזור על כל ישראל שלא לעשות לו שום טובה או לישא וליתן עמו (שערי דורא בשם ר"ת ובמהרי"ק) או למול בניו או לקברו, עד שיגרש (בנימין זאב פ"ח). ובכל חומרא שירצו בית דין יכולין להחמיר בכהאי גוונא, ומלבד שלא ינדו אותו."

וכתב על זה הגר"א (שם ס"ק טז): "וכל שאין עושין מעשה בגופו לאו עישוי מקרי, וכל זה עושין לו שעבר על דברי חכמים."

ובכך יש להבין את מה שנהגו בתי הדין להטיל על הבעל סנקציות שונות בשעה שאינו מציית לפסק הדין וזה מה שמורגל לכנות הרחקות דרבנו תם. שכן גם רבנו תם שהוא ראש וראשון לדעה החולקת על הרמב"ם בעניין כפייה על הגט, מכל מקום כתב בספר הישר (חלק השו"ת סימן כד):

"אם כל רבותינו שווין בדבר תגזרו באלה חמורה על כל איש ואשה מזרע בית ישראל הנלוים אליכם, שלא יהו רשאים לדבר עמו לישא וליתן עמו להאריחו ולהאכילו ולהשקותו וללוותו ולבקריו בחלותו. ועוד יוסיפו חומר ברצונם על כל אדם, אם לא יגרש ויתיר אותו האיש את הילדה הזאת, שבזה אין כפייה עליו. שאם ירצה מקיים, והוא לא ילקה בגופו מתוך נידוי זה."

ו. בנידון שלפנינו האשה מסבירה את דבריה. לכאורה ישנה אמתלא למועקה הגדולה שבה היא נמצאת, אלא שבבואנו לבחון ולהעריך את דברי הבעל מול דברי האישה, נוצרת תמונה מעורפלת שאינה נקייה מן הספק. עיקר טענתה של האישה נשענת על היות הבעל כולא אותה בביתם ועל היותו בזבזן ולא מחושב כלכלית, אך הבעל עונה בדברים שלכאורה יש בהם ממש: הרי האישה עצמה מתארת בדבריה את עובדת צאתה מן הבית לעבודתה ולסידורים שונים. ובעניין הכלכלי – החובות שבהם מדובר הם כ-15,000 ש"ח – יתרת חובה בחשבונם. לצערנו משקי בית רבים במדינת ישראל חיים תקופות ארוכות ביתרות חובה בסדרי גודל דומים, והבנקים מאפשרים מחדל זה. אפשר שמצב היחסים החמור בתחומים אחרים בין בני הזוג משליך על יחסה של האישה להתנהלות הכספית של הבעל.

אמנם אין אדם דר עם נחש בכפיפה אחת, ומצב חשדנות תמידית של הבעל כלפי אשתו הוא נורא ואינו מאפשר חיי משפחה נורמלית. אף על פי כן נראה להגדיר שטענת מאיס עלי שלפנינו היא מן המידה השנייה משלושת המידות שצוינו לעיל. כלומר מאיס עלי באמתלא – אך באמתלא שאינה מבוררת. ובלשון עזרת כהן: "אמתלא שנותנת מקום להאמין לה אבל עדיין אין הדבר מוכרח שהוא ראוי שיהיה מאיס עליה בשביל כך."

ולכן עלינו לתת דעתנו מהי ההגדרה המדויקת של נתינת אמתלא: האם על ידי האמתלא צריך בית הדין לדעת כי אכן זהו המצב וכל מה שנטען לפניו אמת, וכך ראוי להיות שיהיה

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הבעל מאוס על אשתו, כלומר לאמתלא תפקיד "חיובי" ומברר, או שמא לאמתלא תפקיד "שלילי" בלבד, כלומר על בית הדין לדעת שאין האישה דוברת שקר במה שטענה מאיס עליי, וזה נעשה על ידי האמתלא שמסלקת את החשש לעיניה נתנה באחר, ודי בכך גם אם לא התברר שאכן פני הדברים כפי שתיארה האישה בבית הדין. וביסוד הדברים השאלה היא מה הדין מן הסתם – מהו הסתמא בטענת מאיס עליי המלווה באמתלא? אפשר שסתמא שמאמינים לה עד שיתברר שאינה דוברת אמת. ואפשר להפך – שמחשש שעיניה נתנה באחר, סתמא אין מאמינים לה עד שתברר שהאמת כדבריה, ואז לאמתלא תפקיד חיובי וכנזכר לעיל.

במרדכי בכתובות (סימן קפז) לכאורה משמע שתפקיד האמתלא הוא רק שבית הדין ידע שאינה טוענת מאיס עליי בגלל עיניה נתנה וכד'. וזו לשונו שם:

"כל היכא דאמרה מאיס עלי והדברים מוכיחין שאין כן אלא מחמת ממון או שהיה לה כעס על בעלה או מחמת אביה ואמה והקרובין [דארגילוה] לקטטה ואלפיה שתשקר לומר מאיס עלי ואינו כן, יהבינן ליה כולה לדידיה."

מלשון זו "והדברים מוכיחים שאינו כן" משמע שעד שלא יוכח אחרת, כל שתיארה מדוע הבעל מאוס עליה, מאמינים לה.

ומאידיך גיסא, לשון הגהת מרדכי שם (סימן רצ) משמע הפוך:

"עוד כתב מהר"ם אין בטענת מורדת ממש עד שתיתן אמתלא נראית וניכרת לטובי העיר וחכמיה למה הוא מאוס בעיניה, והטוענת מאיס עלי בלא טענה אין לה מזונות ולא נדוניה."

מלשון זו משמע שתפקיד האמתלא לברר באופן חיובי שהאמת על כל פרטיה כדברי האישה.

וכמשמעות זו עולה גם מדברי הגהות מיימוניות (הלכות אישות פרק יד אות ה):

"שאיין בטענתה ממש אלא אם כן נותנת אמתלא לדבריה, וטענה הנראית לחכמי המקום למה הוא מאיס עליה שברצון הייתה נשאר תחתיו לולא זה הדבר שטוענת ואומרת שממאיסו עליה."

שני ראשונים הללו מובאים בתשובת עזרת כהן המובאת לעיל. ועיין בדברי חבר בית הדין הגדול הגר"ח איזירר במאמרו שצוין לעיל ושם כתב שהרב בעל עזרת כהן לא הכריע בין שתי האפשרויות הללו. ועיין בזה מה שנקט בזה הדין חבר בית הדין הגדול הגר"ש דייכובסקי שליט"א בספרו לב שומע לשלמה (עמוד קו סעיף 2).

ז. אף שכתבנו שאין לכוף או לחייב את הבעל בגט משום שאין האמתלא מבוררת דיה, מכל מקום ברור לבית הדין שהאחריות למצב הקשה השורר בבית הצדדים מוטלת עליו. ועל כגון זה כתב בשו"ת יכין ובוועז (חלק ב סימן מד):

"קיימא לן לחיים נתנה ולא לצער נתנה כדנפקא לן מכי היא היתה אם כל חי בפרק אף על פי, ואפילו במדיר את אשתו בדברים שאין לה צער כל כך אמרינן יוציא וייתן כתובה כדאיתא בפרק המדיר כל שכן בצער תדיר שיש לנו לומר יוציא וייתן כתובה לפי שאין אדם דר עם נחש בכפיפה אחת, ומקרא מלא דבר הכתוב, טוב פת חריבה ושלוחה בה מבית מלא זבחי ריב, ועוד כתיב טוב ארוחת ירק ואהבה שם משור אבוס ושנאה בו, הרי קשה יותר היא מריבה מחסרון מזונות, ואיזו טובה יש לאשה שבעלה מצערה במריבה בכל יום ויום ואפילו לכוף אותו להוציא היינו למדין זה מקל וחומר

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

דבעל פוליופוס דהשתא מפני ריח הפה כופין, מפני צער תדיר שהוא מר מהמוות לא כל שכן.

ובלבבוש (אבן העזר קלד, י) כתב:

“אף על פי שאין כופין עכשיו שום איש לגרש את אשתו, היינו שאין מטילין עליו חרם שיגרשה, אבל אם רואים בית דין לפי ראות עיניהם שיש תקנת האישה בדבר, כגון שטוענת מאיס עלי וכהאי גוונא שיראה להם שאין זיווגם עולה יפה, ואף על פי שאין האיש מאותם שכופין להוציא, מכל מקום יכולין הבית דין להטיל חרם ביניהם על כל איש ואישה לגזור באלה חמורה שלא יהיו רשאים לדבר עמו ולישא וליתן עמו ולהרוויחו ולהאכילו ולהשקותו וללוותו ולבקרר בחוליו וחומרות אחרות כפי רצונם על כל אדם, אם לא יגרש אותו האיש ויתיר את אשתו בגט כשר, שבזה אין כפייה עליו – שאם ירצה לא יגרש וילך למקום אחר במקום אשר לא יבדלו ממנו, והוא לא ילקה בגופו מתוך נידוי זה, ואין עליו שום עונש, כי אין החרם חל עליו אלא עלינו אם לא נתפרד מעליו ואין כאן גט מעושה.”

ובשו"ת ציץ אליעזר (חלק ד סימן כא) לאחר שפסק כדעות הסוברות שבטענת מאיס עליי באמתלא מבוררת כופין על מתן גט, הוסיף על פי הדרכי משה (בסימן קנד) שישנה דרך נוספת והיא כפייה דרך ברירה. וכך כתב הדרכי משה “בבעל המכה את אשתו ואינו רוצה להבטיח שלא יכה עוד”:

[...] יוציא וייתן כתובה, ומיהו אימלוכי ביה בעינן או יוציא וייתן כתובה או תיקח ממנו מקום שתרצה והוא חייב לשלם ואינו יכול להכריח להיות בביתו כביזיון ולדור עם נחש בכפיפה אחת.”

ובפתחי תשובה (סימן קנד ס"ק ד) מביא את דברי הבית מאיר:

“כיון דהוה פלוגתא דרבוותא אין לנו להקל כי ספיקא דאורייתא היא עיין שם. ועיין בספר בית מאיר האריך קצת ומסיים וזה לשונו לכן המוטב לעניות דעתי שלא לכפותו על הגט כי אם על החיוב מזונות ופרנסה או לתשלומין הנדוניא והכתובה עד שמכח זה בעל כורחו ירצה עצמו לגט על ידי פשרה קצת ובזה אין שום חשש.”

וכתב על זה הגאון הרב אליעזר וולדנברג בציץ אליעזר (שם):

“הרי דוגמא של כפיה בדרך ברירה וחיוב מזונות גם כשאינה יושבת תחתיו. ועיין גם בשו"ת עדות ביעקב למהר"י בוטון ז"ל (בסוף סימן לו) שהעלה דכל אישה שבאה בטענה למרוד בבעלה ואיכא אמתלא לדבריה שלפי הפוסקים ז"ל לא נקראת מורדת, כיון דקיימא לן עולה עמו ואינה יורדת עמו לחיים נתנה ולא לצער ודאי הבעל חייב במזונותיה כאשר הוא שם כדין כל איש עם אשתו העומדות תחת בעליהן עד שייפטרנה בגט.”

וחתם את פסק דינו בכך שיש להחליט:

“שאיין חיוב על האישה לגור עם בעלה ועל הבעל לתמוך בה בדירה ומזונות כשהיא יושבת בנפרד ממנו. ויתחייב ככה עד אשר יימלך בעצמו בדעתו שאין תכלית להמשיך ככה בחיי סבל בלי שום תועלת ויחליט לגרשה.”

ח. האישה תובעת את תשלום כתובתה. ולכאורה יש בתביעה זו כדי לבטל את טענת המאיסות העולה מדבריה. שכן כתב הרמ"א באבן העזר (סימן עז סעיף א): “ודווקא שמבקשת גט

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בלא כתובה, אבל אם אומרת: ייתן לי גט וכתובתי, חיישינן שמא נתנה עיניה באחר ויש לה דין מורדת דבעינא ומצערנא ליה.”

הרי שפסק שכל שתובעת כתובה חוזר וניעור החשש שמא עיניה נתנה באחר. אלא שבשעה שאומדן דעת בית הדין – על פי האמתלא שנתנה – שאין חשש עיניה נתנה באחר, ומבקשת כתובה כדי להתפרנס וכדומה, שוב אינה מפסידה בתביעת הכתובה את טענת מאיס עליי. כך פסק החזון איש (אבן העזר סימן סט סעיף טז):

”והעיקר תלוי לפי ראות עיני הדיינים אם יש רעותא במאי דתבעה כתובה, אבל אם נראין הדברים דמאיס עליה, אלא שמבקשת כתובה כדי שתוכל להתפרנס, אינה מפסדת בתביעתה.”

מסקנות מן הדברים שנאמרו לעיל

א. אף שקיימת אמתלא לטענת מאיס עליי שטענה האישה, אין בנידון דידן אפשרות לבית הדין לפסוק שכופין על הגט. גם חיוב ברור על הגט אין כאן, אולם בית הדין פוסק שיש המלצה על גט. ועל הבעל להישמע להמלצת בית הדין שעליו לתת גט פיטורין לאשתו.

ב. אם לא ייעתר הבעל להמלצת בית הדין, עליו לעזוב את בית הצדדים בתוך ארבעים וחמישה יום ולהעתיק את מגוריו למקום אחר.

ג. האישה תהיה פטורה מדמי שימוש ראויים עבור מגוריה בדירת הצדדים.

ד. הבעל פטור ממזונות הבן שכן בנו זה הוא בגיר.

ה. הבעל פטור מתשלום הכתובה.

הרב אריה אוריאל

עברתי על מה שכתב בטוב טעם ידידי הגר"א אוריאל שליט"א, אולם אינני מסכים עם חלק ממסקנותיו, ואסביר את דבריי:

היות שלאור כל הנתונים העובדתיים במקרה זה אפשר לקבוע רק המלצה לגט ותו לא, מדוע ניתן לחייב את הבעל לעזוב את בית הצדדים? צריך להיות הפוך: מאחר שהבעל אינו חייב במתן גט אלא שבית הדין ממליץ לו לגרש את אשתו, אם הבעל לא יקבל את ההמלצה האישה רשאית לעזוב את בית הצדדים.

לא לץ את הבעל לעזוב את בית הצדדים – פירושו שאנו מחייבים אותו לתת גט והוצאתו מהבית משמשת סנקציה לצורך כך, אם כן קיימת סתירה בין ההחלטות: מחד גיסא קיימת רק המלצה למתן גט ומאידך גיסא עליו לעזוב את בית הצדדים אם לא ייתן גט ולכן אינני יכול להסכים להחלטות סותרות.

לדעתי, היות שבית הדין ממליץ לבעל לתת גט, האישה כאמור רשאית לעזוב את בית הצדדים ולא תיחשב מורדת בעזיבתה היות שהאישה אינה מסוגלת להיות עמו בטענת מאיס עליי. כבר קבע הרמ"א (באבן העזר סימן עז סעיף ג): ”אין כופין אותו לגרש, ולא אותה להיות אצלו” – בפשטות הכוונה היא שמפרידים אותם זה מזה עד שיתרצה הבעל לגרשה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

גם בשו"ת הרשב"א (המיוחסות לרמב"ן סימן קב) כתב שכאשר לאישה יש טענה והמניעה לחיים משותפים נובעת מהבעל יכולה היא לעזוב את הבית ואף פוסקים לה מזונות.

וכתב עוד (שם בסימן קג) - מובא בבית יוסף (אבן העזר סימן עז) ובשולחן ערוך (אבן העזר סימן ע סעיף יב): "האישה שיצאה מבית בעלה והלכה לבית אחר אם באה מחמת שהיא בשכונה שיוציאו עליה שם רע [...] חייב לזונה [...] והרמ"א שם מוסיף: "והוא הדין אם היה לה קטטה עם בעלה ולא מתדר לה עמו והמניעה ממנו [...]"

אפשר להביא מקורות נוספים. על כל פנים מכל הלין יוצא שכאשר לאישה לא מתדר לה עם בעלה ועזבה את ביתם המשותף – במקרים אלה ההלכה מאפשרת להנציח את ההפרדה ביניהם ואין האישה נחשבת מורדת, ואף מגיעים לה מזונות מבעלה.

היוצא מן האמור:

כאשר חיי האישה עם בעלה הם בלתי-נסבלים מחמת הבעל, יש באפשרותה של האישה לעזוב את דירת הצדדים. (אמנם במזונות אישה בשלב זה הבעל אינו חייב היות שיש לה מעשה ידיה. בהמשך אפשר יהיה לשקול לחייבו במזונות מעוכבת). מאחר שזכותה של האישה לאור פסק בית הדין לעזוב את בית הצדדים, יהיה על הבעל לשלם לאישה דמי שימוש עבור שימוש בחלקה בדירה אם האישה תממש את זכותה ותעזוב.

אולם אין לחייב את הבעל לעזוב את מגוריו בבית הצדדים, מפני שבית הדין רק המליץ לבעל לסדר גט. אם הבעל יחליט שהוא עוזב את דירת הצדדים כדי לקיים את המלצת בית הדין לסדר גט, יהיה על האישה לשלם לו עבור שימוש בחלקו של הבעל.

הרב אברהם מייזלס

מצטרף עקרונית למסקנות חבריי לעיל.

לפני בית הדין מונחת תביעת האישה לגירושין ותשלום כתובה. תביעת האישה בענייני הרכוש ושאר העניינים שביניהם מתנהלים בערכאה אחרת. מערכת היחסים כפי שהתגלתה בבית הדין היא מערכת קשה. האישה התלוננה שהבעל מצר את דרכיה, מונע ממנה לצאת מהבית, להיפגש עם אנשים, ללכת לשמחות בגפה, לא נותן לה להכניס עובדים לתיקונים בבית. דבריה נתמכו בדברי העדים שהופיעו בפנינו.

אין ספק שהתנהגות הבעל עם אשתו היא כהתנהגות פפוס בן יהודה כדאיתא בגיטין (צ, א) ועל הבעל לתת גט פיטורין לאשתו.

בפועל, אין מערכת זוגית בין הצדדים מזה זמן רב. הבעל טוען שאין חיי אישות חמש שנים, האישה מודה בלמעלה משנתיים. הבעל טוען שהאישה לא מבשלת לו והוא קונה לעצמו את האוכל. עם זאת, האישה לא התלוננה על אלימות גופנית ומילולית כנגדה, אף שאין ספק שהתנהגותו והתנהלותו מהוות אלימות נפשית קשה, והצדדים עדיין גרים יחד באותו בית ובאותו חדר.

הבעל טען שרוצה שלום בית. עם זאת, כשנתבקש להגדיר איזה שלום בית יכול להיות ביניהם כשהאישה אינה מעוניינת בו וכבר שנים רבות אין יחסי אישות, ענה הבעל שעדיין הוא רוצה בשלום בית, אך לא נתן הסבר איך ייכון שלום הבית, אלא חזר על ה"ססמה": "אני רוצה שלום בית."

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

אין חולק שעקב המצב שבין הצדדים הבעל נמנע לפעמים מלכוא לישון בבית. בפני בית הדין הועלתה מערכת היחסים הקשה שבין האב לילדיו. האישה מתלוננת שהבעל לא משתתף כמו שצריך בהוצאות הבית, הבעל טען שאין לו יחסי אישות עם נשים אחרות מפני שאינו רוצה ומלבד זה אינו יכול יחסי אישות עקב מחלתו. הבעל הודה שמעולם לא קנה לאשתו מתנות.

במסגרת הדיונים בפנינו אמר הבעל שיסכים להתגרש אם הבית יחולק שווה בשווה, והוסיף שאינו רוצה לעשות רע לאישה. גם באת כוח הבעל חזרה מספר פעמים בדיונים על אמירה זו שאם הבית יחולק שווה בשווה – הצדדים יתגרשו, ולדעתה לא היה מקום לקיים דיוני הוכחות.

לאור האמור, אני מצטרף למסקנות האמורות לעיל, שדין אישה זו כאומרת "מאיס עליי". בנסיבות העניין הבעל מאוס על האישה באמתלא מבוררת, אם כי אין באמתלא זו בכדי לקבוע שיש לכופף את הבעל להתגרש. ואני מצטרף למה שכתבו עמיתי שעל הבעל לתת גט פיטורין לאשתו. עם זאת מכיוון שהצדדים מתגוררים תחת קורת גג אחת, אין אפשרות הלכתית לסדר גט פיטורין, ואין אפשרות לחייב את אחד מהם לעזוב את הבית.

מכיוון שהאישה לא הגישה תביעת רכוש בבית הדין, בית הדין מנוע מליתן פסיקה בנושא זה ומלתת הוראה בדבר פירוק שיתוף שיגרום להפרדת מגורי הצדדים. לפיכך: כשיודיעו הצדדים על הפרדת מגוריהם, ייקבע בית הדין מועד מוקדם לסידור גט פיטורין.

הפרדת המגורים יכולה להיות באחת משתי הדרכים: על ידי פירוק שיתוף ומכירת בית הצדדים או שאחד הצדדים יעזוב את בית המגורים המשותף וישלם לשני דמי שימוש. אך כאמור, איננו יכולים לתת פסיקה בנושא זה, מפני שענייני הרכוש אינם מתנהלים בפנינו מכיוון שכאמור, הצדדים מתנהלים בענייני הרכוש בערכאה אחרת, לפיכך אין באפשרותנו לקבוע לעתה מועד לסידור גט ולחייב את אחד הצדדים לעזוב את הבית.

אף שבנסיבות העניין הקשר הזוגי בין הצדדים כבה זה שנים – הבעל מודה שנמנע הרבה פעמים מלישון בבית, ובוודאי שהיה עדיף שהצדדים יפרידו מגוריהם והצד שיישאר בבית ישלם דמי שימוש לצד השני, אך בפועל אי אפשר לסדר גט פיטורין כל עוד ענייני הרכוש לא נסגרו וכל עוד הצדדים גרים תחת קורת גג אחת – עד שתיתן פסיקת בית המשפט בנושא חלוקת הרכוש והצדדים יפרידו מגוריהם.

הרב שלמה שפירא – אב"ד

לאור האמור בית הדין פוסק כדלהלן:

א. מקבלים תביעת האישה לגירושין. על הצדדים להתגרש זה מזו בהקדם ועל הבעל להישמע להמלצת בית הדין שעליו לתת גט פיטורין לאשתו.

ב. מכיוון שהצדדים מתגוררים תחת קורת גג אחת בית הדין מנוע הלכתית מסידור גט פיטורין. לכשיודיעו הצדדים על הפרדת מגוריהם יקבע בית הדין מועד לסידור גט פיטורין.

ג. אם אחד הצדדים יעזוב את דירת המגורים כדי לאפשר סידור גט, הצד שיישאר ישלם לצד שעזב דמי שימוש ראויים.

ד. הבעל פטור ממזונות הבן שכן בנו זה בגיר.

ה. הבעל פטור מתשלום הכתובה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ניתן ביום ט"ז באייר התשע"ו (24.5.2016).

הרב אריה אוריאל

הרב אברהם מייזלס

הרב שלמה שפירא – אב"ד